

GeroMetro

Pääkaupunkiseudun
ikäntyneiden palveluiden
kehittämisverkosto

Eettiset kysymykset työpaja
4.2.2020

Työpajan sisältö

- Tervetuloa
- Vanhustyön eettinen luonne, Tiina Soukiala GeroMetro
- Muistisairaana näkökulma, Iida Itkonen, kotihoidon lääkäri, Helsinki
- Kuntoutustyön eettisiä kysymyksiä, Meri Pekkanen, vastaava toimintaterapeutti, Helsinki
- Ryhmiin jako
- Tauko
- Yhteistä työskentelyä

Mikä on GeroMetro?

- Metropolialueen kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava ja Kirkkonummi) yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis-, koulutus- ja tutkimusverkosto
- Kehittäminen tapahtuu kuntien kehittäjäryhmissä yhdessä ikäihmisten kanssa - oivalluksia työstetään ja jaetaan verkostossa
- Pysyvää kehittämistä. Kehittämiskausi on kaksivuotinen.

Kehittämiskausi 2014-2016: muistisairaana kotona asumisen tukeminen

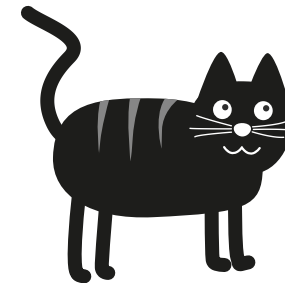
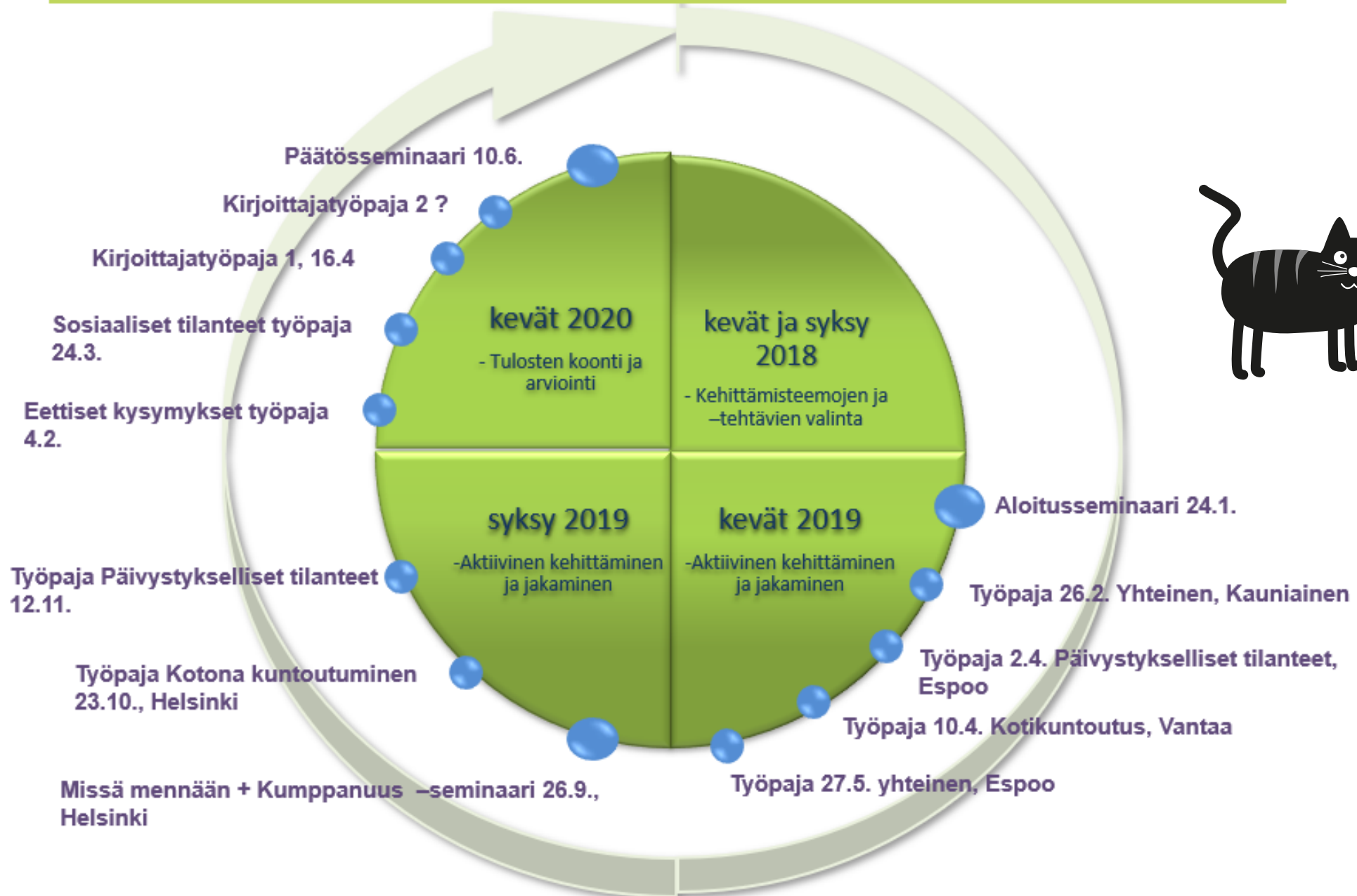
Kehittämiskausi 2016-2018: Kotona tapahtuva kuntoutus – mallin luominen pääkaupunkiseudulle

Kehittämiskausi 2018-2020: Kotona tapahtuvan kuntoutuksen käytäntöjen juurruttaminen - Päivystyksellisten mallien kehittäminen. Yksinäisyyden ja turvattomuuden kysymysten ratkominen.

Päämääränä on ikäihmisen hyvinvoinnin lisääntyminen.

GeroMetron kausi 2018-2020 aikataulu

Yhteinen työskentely vaihe 1

- Kirjoita post it -lapuille keskeisiä/erityisen vaikeita kotona asuvan ikääntyneen palveluihin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Mieti erityisesti GeroMetron tämän kauden teemojen näkökulmasta (kotona tapahtuva kuntoutus, päivystykselliset tilanteet ja yksinäisyys ja turvattomuus)
- Kirjoita yksi asia per lappu selkeällä käsialalla
- Aikaa noin 10min

Yhteinen työskentely vaihe 1

- Esitelkää ryhmässä lappunne
- Valitkaa yhdessä keskustellen 3 tärkeintä kysymystä/teemaa
- Aikaa noin 10min

Purku

Käydään yhdessä ryhmien valinnat läpi

Sovitetaan jokaiselle ryhmälle yksi teema/kysymys jatkotyöstöön (tässä vaiheessa voi vielä vaihtaa ryhmää)

Valitut kysymykset/teemat

Ryhmä 1:

- Teema: Itsemääräämisoikeuden rajapinnat
- Teema: Ammatillinen toiminta
- Teema: Palvelut ei kohtaa asiakasta tai tarvetta

Ryhmä 2:

- Teema: Asiakkaan näkökulma ristiriidassa muiden kanssa (esim. ammattilaiset, läheiset)
- Teema: Riittämättömät resurssit
- Teema: Itsemääräämisoikeus

Ryhmä 3:

- Teema: Ammatillinen osaaminen ja resurssit
- Teema: Itsemääräämisoikeus
- Teema: Asiakkaan kotiympäristö ja siihen liittyvät tekijät

Ryhmä 4:

- Teema: Hoidosta kieltäytyminen, asiakkaan itsemääräämisoikeus
- Teema: Voidaanko asiakas jättää kotiin? Miten pitkään voidaan hoitaa kotona?
- Teema: Hoidon kriteerit? Mitä hoitajat ja asiakas odottaa? Riittämättömyys?

Ryhmä 5:

- Teema: Omaisen näkökulma: vaaditaan palveluita, joita ei voida antaa tasapuolisesti tai omaisten kuormittuminen
- Teema: Omaishoitoon liittyvät pulmat, uupumus
- Teema: Palveluiden saatavuuden erot eri kunnissa (kriteerien erot, asiakkaan näkökulma)

Yhteinen työskentely vaihe 2

- Keskustelkaa ryhmässä ja kirjatkaa **konkreettisia ehdotuksia ja toimintatapoja fläpille, hullujakin ideoita!**
1. Miten tunnistan ko. kysymykseen liittyvät eettiset tilanteet?
 2. Miten ko. tilanteessa tulisi toimia? Mitä olisi tärkeää ottaa huomioon? Miten tilanteen voisi ratkaista?
 3. Millaista tukea eettisten kysymysten ratkaisemiseen tarvittaisiin?
- Aikaa noin 30min

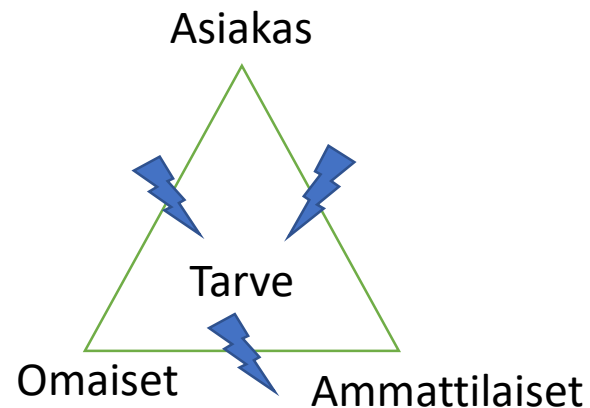
Purku

Ryhmät esittelevät tuotoksensa ja niistä keskustellaan yhdessä

Teema: Itsemääräämisoikeuden rajapinnat, ryhmä 1

Tunnistaminen

- jo diagnoosi nostaa työntekijän eettiset tuntosarvet pystyyn,
- jos potilas vastustaa hoitoa tai palveluita, ollaan aina itsemääräämisoikeuden äärellä
- Avun tarve nähdään eri näkökulmista

Miten toimia?

- Hoitotahdon tekeminen ja tuominen esille työntekijöille. Se on tärkeä ammattilaisten toimintaa ohjaava väline.
- Kuuntelu ja aito dialogi, juurisyiden etsiminen mitä kaikkea on tilanteen taustalla (esim. talous). Asiakkaan asioiden ja omien huolien esiin tuominen.
 - Kuunteleminen, dialogi, ennakoiminen, oikea-aikainen ohjaus
- Ammattilaistahojen yhteistoiminta ja yhteiset tavoitteet, jotta voidaan vastata asiakkaan todelliseen tarpeeseen. Ennakoiminen ja luottamuksen rakentaminen. Palvelun oikea-aikaisuus tarpeeseen nähden. Tieto on myös tärkeää.

Tuki

- Koulutus, toimintojen vakiointi, työnohjaus, tiimin tuki, avoimuus tiimissä, työntekijällä saa olla tunteita ja niitä on lupa tuoda esille, moniammatillisuus tukena, hyvät toimintaohjeet.

Teema: Asiakkaan näkökulma ristiriidassa muiden kanssa (esim. ammattilaiset, läheiset), ryhmä 2

Tunnistaminen

- Muistisairas asiakas kieltäytyy palveluista, joita tarvitsisi.

Miten toimia?

- Suostuttelu, riittävä hitaus, kysytään monta kertaa, kärsivällisyys ja pitkäjänteisyys.
- Kohtelias työntekijä, asiakkaan asemaan asettuminen, luottamuksen rakentaminen.
- Omaisen ja asiakkaan eriävä näkemys: yhteinen keskustelu tärkeä (asiakas, omainen/omaiset, työntekijä).

Tuki

- Työyhteisön tuki, esimiehen tuki.
- Vertaisryhmät omaisille, jotta ymmärtäisivät sairauden luonteen, kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen (muistisairauden alkuvaiheessa oleva, voi olla asiakkaan tukena).
- Yhteiset koulutukset työntekijöille ja kokemusasiantuntijoille.

Teema: Ammatillinen osaaminen ja resurssit, ryhmä 3

Tunnistaminen

- Osaamisvajeen tunnistaminen
- Asiakaslähtöisyyden kautta eettinen pohdinta → Mikä "kolahtaa" omaan arvomaailmaan?

Miten toimia?

- Rekrytointi: taustojen tarkastus, kieliosaamisen varmistaminen, riittävästi aikaa haastatteluun → parempi mahdollisuus selvittää empaattisuuteen/haluun auttaa liittyviä asioita
- Osaamisen varmistaminen ja kouluttaminen
- Avoimen keskusteluilmapiirin luominen → mahdollisuus eettiseen keskusteluun
- Työntekijöiden erilaisten voimavarojen ja osaamisen tunnistaminen (työntekijöillä erilaiset "kipukynnykset") → resurssien kohdistaminen sen mukaan
- Erityinen huomio uusien työntekijöiden kohtaamisessa → pyritään avoimeen ja eri näkökulmia arvostavaan keskusteluun, ei vain sokeasti "talon tavoille" opettamista, tuoreen näkökulman hyödyntäminen
- Perehdytys ja eettisten periaatteiden esille tuominen sen yhteydessä
- Eettisyyden johtaminen (esim. säännöllisesti käydään läpi "talon tapojen" eettistä kestävyyttä)

Tuki

- Luodaan mahdollisuus ja tila keskustelun käymiselle (esim. säännölliset tiimipalaverit, työnohjaus)
- Sairaalaympäristössä ja kotona erilaiset tarpeet
- Turvallisuuden varmistaminen esim. kotikäynneillä, mikä on ok? → yhteiset linjaukset ja kirjalliset ohjeet, jotka kaikkien hyödynnettävissä

Teema: Voidaanko asiakas jättää kotiin? Miten pitkään voidaan hoitaa kotona?, ryhmä 4

Tunnistaminen

- Asiakas sitä mieltä, ettei pärjää kotona, hoitajan mielestä hätää ei ole (ei päivystyksellistä tarvetta)
- Asiakkaan käyttäytyminen: soittelee paljon kotihoitoon, on hermostunut tai hätäinen käynneillä, kuormittaa paljon terveyspalveluita
- Tilanteet kertautuvat ja toistuvat, aina arvioinnin tulos ettei tarvetta tuetumpaan asumiseen

Miten toimia?

- Vastuuta jaetaan ja työskennellään yhdessä, seurannan järjestäminen, keskustellaan tiimin sisällä, omahoitaja hoitaa aina kun mahdollista, eri ammattilaisten konsultaatio helposti mahdollista
- Asiakkaan kokonaistilanne, huolellinen kirjaaminen, lääketieteelliset faktat, palveluiden uudelleen kartoittaminen, ovatko riittävät?

Tuki

- Riittävä konsultointimahdollisuus. Selkeät toimintatavat.
- Yhteinen keskustelu tiimissä
- Rakenteita tarvitaan tukemaan toimintaa
- Fyysiset vaivat ja muistiongelmia tunnistetaan paremmin ja hoitoketju on selvempi, mutta esimerkiksi vakavaa surua tai yksinäisyyttä ei tunnisteta samalla tavalla ja polut eivät ole yhtä selkeitä
- Resurssien oikein kohdentaminen

Teema: Omaishoitoon liittyvät pulmat, uupumus, ryhmä 5

Tunnistaminen

- Puheet ristiriidassa olemuksen kanssa, voi näyttää väsyneeltä ja uupuneelta vaikka kertoisi pärjäävänsä
- Omainen käyttää runsaasti terveystalvaeluita, omaishoitajalla itsellään paljon vaivoja ja hoidon tarvetta/palveluiden käyttöä
- Vie omaishoidettavaa paljon sairaalaan, pyöröovi-ilmiö,
- Ei käytetä tarjottuja palveluita → miksi?

Miten toimia?

- Kysytään suoria kysymyksiä, ytimekkäästi, kuullaan vastaus herkällä korvalla, keskustellaan erikseen omaishoitajan ja hoidettavan kanssa → tarkentavat kysymykset tärkeitä, apukysymyksiä valmiina
- Omaishoitajan terveystarkastus hyvä mahdollisuus keskustella
- Kartoitetaan tukiverkosto, mahdolliset muut omaiset
- Moniammatillinen työskentely
- Otetaan koppi vaikei varsinaisesti kuuluisi itselle

Tuki

- Koulutus, yhteiset toimintatavat, yhteinen polku
- Tarjotaan apua toistuvasti, ihminen saattaa ensin torjua ja jäädä pohtimaan ja tarttua tarjoukseen myöhemmässä vaiheessa